

Generel information om CT-skanning

CT er en forkortelse af Computer Tomografi. Tomografi betyder at lave billeder, der viser et tværsnit. Ved hjælp af røntgenstråler og en computer kan vi lave detaljerede billeder, der viser tværsnit af dele af kroppen.

Hvordan dannes et CT-billede?

Et røntgenrør sender røntgenstråler gennem kroppen. På vejen bremser (absorberes) en del af strålerne, mens resten passerer og måles.

Samtidig bevæger røntgenrøret sig i en cirkel og gentager strålingen.

På baggrund af mange målinger fra forskellige retninger, kan computeren danne billeder, som vises på en skærm.

Tæt væv, for eksempel knogler, bremser mere stråling end blødt væv. Det er den forskel, man kan se på billederne.

Hvad er røntgenstråler?

Røntgenstråler er elektromagnetiske bølger ligesom almindeligt lys, men røntgenstråler har en kortere bølgelængde.

Bølgelængden gør, at røntgenstråler kan trænge gennem væv, som almindeligt lys ikke kan. Røntgenstråler kan ikke opfattes af det menneskelige øje.

Før undersøgelsen

Før nogle CT-skanninger skal du drikke vand eller kontrastvæske. Du får besked inden undersøgelsen, hvis det er tilfældet.

Hvordan foregår en CT-skanning?

Du skal ligge på et leje, der kører ind i en åben ring. Det er vigtigt, at du ligger helt stille under scanningen.

Personalet kan se dig, og du kan komme i kontakt med personalet.

Kontraststof

Når man undersøger forskellige typer af væv, der er svære at skelne fra hinanden, kan man bruge kontraststof.

Hvis den undersøgelse, du skal til, kræver kontraststof, får du besked om dette.

Kontraststoffet bliver sprøjtet ind i en åre i armen. Det er en vandklar væske, der indeholder jod. Den udskilles via nyrerne sammen med urinen inden for 24 timer.

Kontraststoffet viser blodtilførslen til organerne, så organernes struktur fremhæves.

De fleste oplever ikke ubehag ved kontraststoffet, men et kort øjeblik med varme eller trang til at tisse. Ganske få får kvalme eller udslæt på huden.

Meget sjældent opleves moderate eller svære bivirkninger i form af åndenød, udbredt udslæt eller andre allergilignende reaktioner (anafylaksi).

Reaktioner ses hyppigere hos personer der har kendt astma, allergi eller tidligere har reageret på kontraststof.

Personer der ikke kan tåle jod på huden, er ikke af den grund overfølsom overfor jod-kontrast.

Hvis du får kontrast, skal du bagefter blive i afdelingen i 30 min.

Hvis du oplever tiltagende bivirkninger, når du har forladt afdelingen, skal du kontakte egen læge eller lægevagten.

Hvis du får svære bivirkninger, f.eks. tiltagende åndenød, besvimelsestendens eller anden tiltagende alvorlig påvirkning, så ring 112.

Blodprøve før kontrast

Lægen som henviser dig til CT-skanning vil vurdere, om du skal have taget en blodprøve inden. Blodprøven viser din nyrefunktion. Det er ikke alle der skal have taget en blodprøve. Spørg din læge, om blodprøven skal tages og om den allerede kan være taget. Hvis du skal have taget blodprøven, skal svaret være klar til den dag du skal CT-skannes. Er der ikke svar, kan vi blive nødt til at udsætte undersøgelsen.

Er en CT skanning farlig?

En kendt teoretisk bivirkning ved røntgenstråling er en minimalt øget risiko for at udvikle kræft mange år efter bestrålingen. Af den grund skal røntgenafdelingerne bruge den lavest mulige mængde stråling. Lægen overvejer altid, om gevinsten ved at få stillet den korrekte diagnose er større end risikoen ved at blive udsat for stråling.

Der har aldrig været dokumenteret udvikling af kræft på baggrund af diagnostiske undersøgelser.

Børn og røntgenstråling

Børn har større risiko for at udvikle kræft mange år efter undersøgelsen end voksne. Derfor udsættes børn kun for røntgenstråling, hvis lægen vurderer, at det er den eneste mulighed for at stille en præcis diagnose.

Røntgenstråling og graviditet

Hvis du er gravid, eller hvis der er mulighed for, at du er gravid, er det vigtigt, at du fortæller det til personalet.

Et foster er særligt følsomt over for røntgenstråler, og vi er derfor forsigtige med at skanne gravide.

Ved røntgenundersøgelser af områder, der ligger tæt på livmoderen, tager vi specielle forholdsregler.

Hvis det er muligt at udsætte undersøgelsen til efter graviditeten eller bruge andre undersøgelsesmetoder, så gør vi det.

Hvis du blev undersøgt i området tæt på livmoderen og efter undersøgelsen finder ud af at du var gravid på undersøgelsestidspunktet, kan du kontakte afdelingen med hensyn til rådgivning.

Stråledosis

Du bliver hver dag udsat for baggrundsstråling fra omgivelserne. For eksempel fra solen, jorden, luften og fra maden du spiser.

Den stråling, du bliver udsat for ved en CT-skanning, svarer højst til nogle få års dosis af den naturlige baggrundsstråling.

Stråledosis er et mål for den energi kroppen absorberer ved en undersøgelse. Denne dosis bliver målt i enheden millisievert (mSv).

En indbygger i Danmark modtager i gennemsnit 4 mSv om året fra naturlig og menneskeskabt stråling.

Eksempler på stråledosis ved CT-skanning:

- Bughulen 11 mSv
- Lunger 11 mSv
- Urinveje 15 mSv
- Tyktarm 12 mSv
- Hjernen 2 mSv

Du kan læse mere i Strålingsguiden via <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2013/stralingsguiden---ioniserende-straaling>

Har du spørgsmål?

Hvis du har spørgsmål inden undersøgelsen, så kontakt den læge, der har henvist dig.

Du kan læse mere om røntgenundersøgelser på www.patienthaandbogen.dk.